

Қазақстан Республикасы
Ғылым және жоғары білім
министрлігі

国际中文日
INTERNATIONAL
CHINESE LANGUAGE DAY

«ҚАЗІРГІ ҚЫТАЙ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»
Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары
17 сәуір, 2024 ж.

«现代汉语教学现状»
国际学术研讨会论文集
2024 年4月17日

**«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ СОВРЕМЕННОГО КИТАЙСКОГО
ЯЗЫКА»**
Материалы международной научно-практической конференции
17 апреля, 2024 г.

«ACTUAL PROBLEMS OF TEACHING MODERN CHINESE LANGUAGE»
Materials of the international scientific and practical conference
April 17, 2024

Астана, 2024
Astana, 2024

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
哈萨克斯坦共和国教育部
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
列·尼·古米廖夫名下的欧亚国立大学
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

ФИЛОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ ҚЫТАЙ ФИЛОЛОГИЯСЫ КАФЕДРАСЫ
语言文学系汉语言文学教研室
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ КАФЕДРА КИТАЙСКОЙ ФИЛОЛОГИИ
FACULTY OF PHILOLOGY DEPARTMENT OF CHINESE PHILOLOGY

КОНФУЦИЙ ИНСТИТУТЫ
孔子学院
ИНСТИТУТ КОНФУЦИЯ
CONFUCIUS INSTITUTE

«ҚАЗІРГІ ҚЫТАЙ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»
Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары
17 сәуір, 2024 ж.

«现代汉语教学现状»
国际学术研讨会论文集
2024年4月17日

«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ СОВРЕМЕННОГО КИТАЙСКОГО
ЯЗЫКА»
Материалы международной научно-практической конференции
17 апреля, 2024 г.

«ACTUAL PROBLEMS OF TEACHING MODERN CHINESE LANGUAGE»
Materials of the international scientific and practical conference
April 17, 2024

研讨会赞助者：中国驻哈萨克斯坦大使馆

Астана, 2024

ӘОЖ 811.581
КБЖ 81.2 Кит-923
Қ 22

Редакциялық алқа:

Е.Б. Сыдықов – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма төрағасы – Ректор
А.Б. Бейсенбай – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры
Г. Ахметбек – Қытай филологиясы кафедрасы меңгерушісінің м.а.
Ян Лэй 杨雷 – Конфуций институтының директоры
Б.Жылқыбекұлы – Қытай филологиясы кафедрасының доцент м.а.
Чжу Цуймэй 朱翠梅 – Конфуций институтының доценті
Цзинь Бэйли 靳蓓蕾 – Қытай филологиясы кафедрасының аға оқытушысы

Жауапты хатшы: Г.Т. Елубаева, А.М. Садвакасова

Қ 22 «Қазіргі қытай тілін оқытудың өзекті мәселелері» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары (2024 жылдың 17 сәуір, Астана, Қазақстан). – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2024. – 164 б. – қазақша, қытайша, орысша, қырғызша.

ISBN 978-601-337-998-2

Бұл Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Филология факультеті Қытай филологиясы кафедрасы мен университет жанындағы Конфуций институтының бірлесіп ұйымдастырған «Қазіргі қытай тілін оқытудың өзекті мәселелері» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдар жинағы. Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы ынтымақтастық байланыс аясында және «БҰҰ-дағы қытай тілі күніне» орай ұйымдастырылған осы конференцияның жинағына қатысушылардың жасаған баяндамалары мен ұсынған мақалалары сұрыптап енгізілді. Жинақта халықаралық ғылыми ортадағы қытай филологиясын зерттеудің жаңа трендтері; қытай-қазақ-орыс тілдерінің мәдениетаралық интерпретациялық аурама мәселелері; қытай тілін оқытудағы инновациялық әдістер мен заманауи технологияларды қолдану мәселелері; қытай тарихы, мәдениеті және ұлттық білім беру саласындағы ынтымақтастықтың қазіргі жағдайы мен даму перспективалары сияқты бағыттарда жазылған авторлық зерттеулері берілген. Басылым студенттерге, магистранттарға, докторанттарға, сонымен қатар қазіргі ғылымның өзекті мәселелерімен айналысатын оқырман қауымға арналған. Мақалалар тек авторлық нұсқада жарияланды, мақала көзқарасына авторлар жауапты.

ӘОЖ 811.581
КБЖ 81.2 Кит-923

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті қытай филологиясы кафедрасы, 2024
© Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева кафедра китайской филологии, 2024
© L.N. Gumilyov Eurasian national university department of chinese philology, 2024

ISBN 978-601-337-998-2

that the use of the collaborative method has a positive impact on the development of educational material by bachelors, undergraduates and doctoral students, and can be an effective way to improve academic performance and develop metacognitive skills, Soft skills and hard skills, both among students and teachers. Solving educational and educational tasks in an equal tandem "teacher – student", and sometimes according to the model "teacher – student – employer", based on the relationship of humanity, cooperation and partnership between all participants in the educational process can be useful not only for students, but also can contribute to the professional development of the teacher himself.

Keywords: Chinese language teaching methodology, innovative teaching methods, collaborative method, interactive technologies, productive educational technologies

ӘОЖ 372.881.1

ҚЫТАЙ ТІЛІНДЕГІ АУЫЗЕКІ СӨЙЛЕУДІҢ БАСТАПҚЫ ЖӘНЕ ОРТАҢҒЫ ДЕҢГЕЙІН ОҚЫТУ МӘСЕЛЕСІ 浅谈汉语中初级口语的教学

Цзинь Бэйли

аға оқытушы, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Филология факультеті Қытай филологиясы
кафедрасы, Астана, Қазақстан
email: 7636943@qq.com

Аңдатпа. Қазіргі уақытта қытай тілінің танымалдылығы артып келеді, сонымен қатар Қытай мен Қазақстан арасындағы барлық аспектідегі тығыз байланыстар, қытай тілі бірте-бірте Қазақстанда танымал үрдіске айналуға бастады. Көптеген қытай тілі курстары арасында сөйлесу курстары ең икемді және нақты тілдік қарым-қатынас дағдыларын үйретуге ең тікелей қатысы бар. Оқытудың әдіс-тәсілдерін жетілдіру және оқыту сапасын қалай жақсарту керектігі назардан тыс қалмайтын мәселеге айналды. Бұл мақалада қытай тілін бастауыш сыныптарға ауызша оқытудағы кейбір қиындықтарға талдау жасалып, бастауыш сыныпты қытай тілін ауызша оқытудың мақсаты мен негізгі мазмұны түсіндіріліп, оқытудың нақты әдістерін оқытуға енгізу бойынша ұсыныстар берілген.

Кілт сөздер: бастапқы деңгей, ортаңғы деңгей, ауызекі сөйлеу, сөздік қор, оқыту әдісі.

Осы мақалада талқыланған бастапқы ауызша қытай тілін оқыту мәселесі, негізінен, нөлдік бастапқы нүктесі бар ауызша қытай тілін оқытудың бастапқы кезеңіне жатады. Бір жағынан, осы кезеңдегі ауызша оқытудың рөлі өте маңызды. Егер студенттердің қытай тілін білу деңгейі қысқа мерзімде айтарлықтай жақсармаса, бұл олардың эмоцияларын бұзады және қытай тілін одан әрі үйренуге деген ынтасын әлсіретеді. Егер студенттер қытай тілін қысқа мерзімде қарапайым және дұрыс ауызша қарым-қатынас жасау үшін қолдана алса, олар қытай тілін үйренудегі жетістік сезімін оята алады, Нәтижесінде қытай тілін үйренуге деген үздіксіз мотивация пайда болады, содан кейін сөйлеу деңгейін жақсартуға берік негіз қалайды. Алайда, екінші жағынан, ауызекі қытай тілін бастапқы оқыту көбінесе көптеген қиындықтарға тап болады. Төменде бірнеше жыл қытай тілін алғашқы деңгейін оқытқаннан кейін автордың кішкене ойы келтірілген.

1.Бастапқы кезеңдегі ауызша оқытудың мақсаттары мен негізгі мазмұны

(1) Оқытудың мақсаттары

Мектеп бағдарламасының талаптарына сәйкес және Қазақстандағы қытай тілін оқытудың қазіргі жағдайымен ұштастыра отырып, бастауыш қытай тілін оқытудың негізгі мақсаты: "бір сөздің немесе сөз тіркесінің дыбысын дәлірек айта білу және сөйлемнің интонациясы ана тілінің айқын әсерімен болса да, білдірілген мағына үйлесімді және негізінен тілалғыш адамдарға түсінікті; күнделікті өмірде кездесу, кіріспе, құттықтау, сұрау, сауда жасау және т.б. сияқты негізгі ауызша қарым-қатынасты жүзеге асыра білу, және өз ниетіңізді білдіру немесе белгілі бір нәрсенің негізгі мазмұнын сипаттау үшін меңгерген

қарапайым сөздік қорыңызды пайдалана білу үшін сөйлемдегі қателік деңгейі 30% - дан аспайды.”

(2) Негізгі мазмұны

1. Дауыс интонациясының дұрыстығына назар аударыңыз

Сөйлеу-бұл белгілі бір мағынаны білдіретін дауыс, ал интонация-сөйлеу кезінде дауыстың ямбиялық тонының өзгеруі. Тек дұрыс дауыс пен дұрыс интонацияны қолдану арқылы ғана сөйлемнің толық мағынасын білдіре аласыз. Қытай тілінде әр түрлі интонациясы мен үні бар бірдей сөздердің мағынасы әр түрлі болады. Сондықтан, дауысты интонацияны үйрену бастапқы кезеңде ерекше маңызды зат. Ауызша сөйлеуді бастапқы оқытуда мұғалімдер бірінші кезекте морфемаларды, ал екінші орында сөйлеу ағынын қойып, оқушыларға мақсатты қарқынды оқыту жүргізуі керек [1, 45]. Сонымен қатар, сөйлеу ағынындағы сөйлеу жаттығуларына назар аударыңыз, дыбыс, рифма және Тон жаттығулары мен сөйлем жаттығуларының тіркесіміне назар аударыңыз және сонымен бірге сөйлеу теориясын білу үшін қажетті ұсыныстарды толықтырыңыз, осылайша бұл студенттердің сөйлемнің жалпы дайындығына баса назар аударып қана қоймайды. пайдалы болуы мүмкін, сонымен қатар оқушылардың қызығушылығы мен сенімділігін ояту және олардың қабілеттері мен әдеттерін өз бетінше бағалауға үйрету үшін оқушылар негізгі ойларды шынымен меңгеруі үшін.

2. Сөздік қорына және сөйлем құру тәжірибесіне назар аудару

Бастапқы кезеңде басты назар нақты сөздерге аударылуы керек. Сөздердің көлемі тілдің қолданыс аясындағы сөздеріне негізделуі керек, осылайша студенттер олардың негізгі мағынасы мен негізгі қолданылуын игере алады. Студенттер сөйлей білуі, дер кезінде жауап беруі және сөздерді тез ұйымдастыра білуі керек. Алайда, оқушының ана тілі мен үйреніп жатқан тілі арасында "бір-бірден" байланыс жоқ екенін ескерген жөн. Студенттер сөздік тізіміндегі аннотацияларға сүйенеді. Бұл көбінесе сенімсіз, ал сөздік тізіміндегі аннотациялар көбінесе тек осы сабақтағы мағынаны және мәтіндегі мағынаны көрсетеді, жалпы мағына немесе негізгі мағына емес болуы мүмкін, бұл мұғалімдерден сөздердің бастапқы мағынасын түсіндіруді және оқушыларға ниет туралы жиі хабарлауды талап етеді. Бастапқы сатыдағы студенттер үшін сөйлем үлгілерінің негізін қалау өте маңызды. Оқытудағы басты назар сөйлеу дағдыларын дамытуға, яғни жеке сөйлемдерді құрастыруға үйретуге аударылуы керек. Бір сөйлемді оқыту деп аталатын оқыту стандарттарына сәйкес белгілі бір уақыт аралығында бір сөйлемдегі кейбір диалогтарды практикалық оқытуды білдіреді. Оқу процесінде оқушылардың коммуникативті хабардарлығын дамыту керек, сонымен қатар жалпы мәлімдемелерді есте сақтауға, еліктеуге және қолдануға назар аудару керек.

3. Студенттердің ауызша қарым-қатынасында мәдени субтекстті дамытуға назар аудару

Тіл - бұл адамның ойлары мен сезімдерін білдіру мен жеткізудің құралы ғана емес, сонымен бірге мәдениеттің ажырамас бөлігі және тасымалдаушысы. Шет тілін үйренетін студенттер ретінде қытай тілімен танысудың бастапқы кезеңінде, мейлі ол тілді білдіру әдеттері, ойлау тәсілі, мәдени үлгілер немесе құндылықтар болсын, олар әлі де бекітілген және олар мәдени білім туралы ештеңе білмейді. Тілді меңгерудің шектеулі деңгейіне, қытайлық ойлауға, мәдени білімге және қажеттіліктерге сезімталдықтың жеткіліксіздігіне байланысты қытай мәдениеті туралы білімнің қытай тілін үйрену процесінде маңыздылығын жиі түсінбейді, сонымен қатар қытай мәдениеті туралы білімді игеру үшін жеткілікті санаға ие емес және қытай мәдени факторларына соқыр көзқарасты қабылдайды. Қарым-қатынаста мәдени фонға, контекстік талаптарға, сондай-ақ ойлау мен өзін-өзі көрсету әдеттеріне сәйкес келмейтін коммуникативті қателіктер жиі кездеседі. Сондықтан мұғалімдер ауызша оқыту кезінде мәдени факторларды ескеруге назар аударуы керек, осылайша студенттер контекстке сәйкес дұрыс қарым-қатынас жасау үшін сөйлемдерді дұрыс таңдап, пайдалана алады [2, 78].

Бастапқы кезеңдегі ауызша оқыту барысында пайда болатын қиындықтар

(1) Дауыстық аспектілер

Адамдар жаңа тілді үйреніп жатқанда, олар көбінесе үйреніп жатқан тілдің фонетикалық заңдарының орнына ана тілінің фонетикалық заңдарын қолдануға дағдыланады. Мысалы, шетелдіктер қытай тілін үйреніп жатқанда, олар көбінесе қытай фонемаларын ана тілінің дыбыстарымен алмастырады, бұл фонологиялық бейімділікке әкеледі; сонымен қатар, шетелдіктердің көпшілігінде ана тілінде интонация болмайды, сондықтан олар қытай тілін үйренуде табиғи түрде тон сезімін сезінбейді және біржақтылыққа бейім. Сондықтан біз айтылымды өте маңызды орынға қоюымыз керек. Студенттерге ауызекі тілді үйрету кезінде біз студенттердің мандарин тілі мен ана тілі арасындағы фонетикалық сәйкестікті зерттеп, ең аз күш-жігермен максималды нәтижеге жету үшін оқыту әдістемесін оқушылардың оқу стиліне сәйкес бейімдеуіміз маңызды.

(2) Грамматикалық аспектілер

Грамматика-тілдің төрт элементінің бірі және бұл адамдар сөйлеу кезінде ұстануға тиіс әдет. Қытай тілінде қатаң морфологиялық өзгерістер жоқ, ал сөз тәртібі мен көмекші сөздер грамматикалық мағынаны білдірудің негізгі құралы болып табылады. Сондықтан, шетелдіктер қытай тілін үйренгенде, грамматикалық ережелер олардың оқуындағы ең үлкен кедергілердің біріне айналады. Студенттер көбінесе үйренген грамматикалық ережелерге сәйкес келмейтін ұқсастықтар жасайды, нәтижесінде грамматикалық қателіктер пайда болады.

(3) Сөйлеу жаттығуларын ұйымдастыру қиын

Ауызша оқыту "айтылымды" үйренуге баса назар аударады. Табысты ауызша сабақтың алғышарты – уақытының көп бөлігінде оқушылар "сөйлейді". Дегенмен, бастапқы кезеңде бұны ұйымдастыру өте қиын, әсіресе нөлдік бастапқы нүктесі бар студенттер үшін. Біріншіден, студенттерге ана тілінің ойлау әдеттері әлі де қатты әсер етеді. Алғаш рет екінші тілді үйрене бастағанда, олардың бірінші тілінің белгілі бір әсері болуы сөзсіз. Сондықтан, әлбетте, қытай тілін үйренудің алғашқы кезеңдерінде ана тілінің теріс миграциялық әсері айқын көрінеді. Оны студенттердің баяу тыңдау және сөйлеу дағдыларынан, сондай-ақ олардың үйренген тілдік білімдерін бірнеше рет ұмытып кетуінен байқай аламыз, нәтижесінде студенттерде көңілсіздік сезімін тудырады. Екіншіден, оқушылардың сөздік қоры өте шектеулі және олар жаттайтын сөйлем құрылымдары салыстырмалы түрде қарапайым формада. Сыныпта қолдануға болатын тілдік элементтер көп емес, ал олар қайталана беретін болса, көбінесе оқушылардың зерігуіне әкелуі мүмкін [3].

(4) Мұғалімдерге түсіндіру және бағыттау қиын

Шешілмеген мәселе ретінде қалай ана тілін немесе аралық тілді уақтылы пайдалануды айтуға болады. Бастапқы ауызша оқытуда ана тілінің болуы және оның үйретіліп жатқан тілге теріс әсерінің болуы сөзсіз. Оқушылардың дұрыс түсінуін қамтамасыз ету үшін, ана тілін мүмкіндігінше аз пайдалану - әдісті түсіндіру және бағыттау кезінде мұғалімдерге қойылатын жоғары талап болып табылады.

Бастапқы кезеңде ауызша оқыту әдістері

(1) Демонстрациялық және имитациялық жаттығулар

Сабақтарда, әсіресе, бастапқы кезеңде ауызша сөйлеу дағдыларын үйрету кезінде біз функционалды элементтерді негіз ретінде аламыз, яғни жаңа сөздер, сөйлем мысалдары, диалогтар мен абзацтарды оқытудың негізгі құрылымы ретінде қабылдаймыз және еліктеу мен түсінуді қайта жүзеге асырудың ең жақсы нәтижелеріне қол жеткізу үшін көптеген ситуациялық жаттығулар мен есте сақтау жаттығуларын жасаймыз. Бастапқы кезеңде дауысты үйрену өте маңызды, ал дауысты үйрету - бұл ауыздан-ауызға берілетін әрекет. Мұғалімнің демонстрациясы және оқушыларға еліктеуі дауысты оқытудың ең маңызды, тікелей және тиімді әдістері болып табылады. Мұғалімнің демонстрациясы-оқушыларға дұрыс дыбыстық сигнал беру, оқушылардың есту мүшелерін және мидың есту тілінің орталығын ынталандыру, ал оқушылардың еліктеу процесі - бұл есту және сөйлеу мүшелерін үйлесімді әрекет етуге үйрету. Дауысты оқытудың бастапқы кезеңінде студенттерді сөйлетуге асықтырмаңыз. Алдымен тыңдау тренингін өткізу керек. Дұрыс әрі көп тыңдау арқылы сіз дұрыс сөйлей аласыз. Демонстрация мен имитацияның мазмұны монофондардан

буындарға, сөздер мен сөйлемдерге дейін. Еліктеуді бүкіл сыныпқа еліктеу, топтық еліктеу және жеке еліктеу болып бөлген дұрыс. Осылайша, ол сыныптағы атмосфераны белсендіріп қана қоймай, оқушылардың жеке айтылуын түсініп, қателерді түзетуге көмектеседі.

(2) Қадамдық оқыту әдістері

Ауызша оқытуда қабылданған оқыту әдісінің орталығы тренинг болып табылады. Оқытудың мақсаты - оқушылардың тілді қолдану қабілетін жақсарту. Оқытушылардың тамаша білім беру дағдыларымен үйлескенде, оқыту жақсы нәтижелерге әкелуі мүмкін. Қытай тілін меңгерудің бастапқы деңгейіндегі студенттермен бетпе - бет келгенде ең бастысы - оларды мүмкіндігінше тезірек тоқтаусыз қытай тілінде сөйлеуге дағдыландыру керек. Қытай тілін оқыту объектілерінің көпшілігі - ересектер. Олар қытай тілінде сөйлей алмаса да, олардың ойлауы жетілген және олар индивидуальды сөйлеуіне және жеке сөйлемдерді үйренуге қанағаттанбайды. Оларға абзацтарда неғұрлым дәйекті өрнектер жасауға және абзацтарды күрделі сөйлем схемаларымен және салыстырмалы түрде бай мазмұнмен айтуға кеңес беріледі, әсіресе олардың субъективті ниеттеріне сәйкес. Бұл әдіс түсінуді тереңдетуге және есте сақтауды нығайтуға көмектеседі. Бұл қытай тілін үйрену кезінде студенттер елемеге болмайтын әдіс [4, 123]. Қадамдық оқыту, мысалы, жеке сөйлемдерден күрделі сөйлемдерге және сегменттелген мазмұнды білдіруге дейін, ауызша сөйлеуді үйренудің сөзсіз маңызды талабы болып табылады. Тек жеке сөйлемдерді оқытуға тоқталу және бір сөйлемнің дұрыстығына назар аудару ауызша оқытудың негізгі міндеті емес. Ауызша сабақтың бастапқы нүктесі сұрақ-жауап форматындағы әңгіме болып табылады, ал түпкі мақсат бөліктер бойынша еркін баяндау болуы керек. Бұл процесте мұғалімдер оқушыларға жақсы басшылық беруі керек. Тұтас оқу процесінде студенттер екінші тілді меңгерудің объективті Заңын құрметтеуі керек. Тілдік формулярларды енгізген кезде "түсінікті енгізу принципін" ұстаныңыз, яғни оқушылар түсінетін жағдайларда кішкене қиындықтар мен қысымдарды қосу оқушыларды аздап қанағаттандыруы мүмкін. Бірақ қиындық тым үлкен болмауы керек, әйтпесе студенттер қытай тілін үйренуге деген сенімін жоғалтуы мүмкін. Сонымен қатар, студенттер өте қуанышты және бақытты көңіл-күйде алған білімдерін жақсы есте сақтауға бейім, олар сонымен бірге осы курсқа көбірек қызығушылық танытады. Осы көңілді принципке сәйкес біз жаңа сөздерді, синтаксисті және грамматикалық элементтерді жаттықтыру үшін әртүрлі ойындарды пайдалана аламыз. Қытай тілін әртүрлі ойындарда қолдана отырып, сіз дәл осылай ағылшын немесе басқа шет тілдерінде оқи аласыз.

(3) Тапсырмаларға негізделген оқыту әдістері

Қытайлық әріптес Ли Янь (2006) қытай тілін шет тілі ретінде бастапқы ауызша оқытуға "тапсырмаға негізделген оқыту әдісін" енгізуді ұсынды [5, 345]. Тапсырмаға негізделген оқыту еркін сөйлеуден дәлдікке және еркін сөйлеуге итермелейді, ал еркін сөйлеу бірінші орынға қойылады. Студенттер практикалық мәселелерді шешу барысында қажетті тілдік білімді игеріп қана қоймай, сонымен қатар жаңа тапсырмаларды орындау үшін осы тілдік материалдар мен бұрын үйренген тілдік материалдарды саналы түрде қолданады. Осылайша, студенттер нақты өмірдегі сабақтарда үйренген немесе қолданылған сөйлемдер мен сөздердің санасында сақталған үлгілерін еске түсіріп, өз ойларын сегменттермен білдіреді. "Тапсырмаларға негізделген оқыту әдісі" мұғалімдерден жаңа тілдік материалдармен танысу кезеңінде, тілдік тәжірибе кезеңінде және жаңа тілдік материалдарды нақты оқу процесіне енгізу кезеңінде оқытудың нақты әдістеріне назар аударуды, сондай-ақ оқушылардың күнделікті өмірде тілді қолдану қажеттіліктеріне негізделген коммуникативтік іс-шараларды әзірлеуді талап етеді.

Бастапқы ауызша оқыту кезінде назар аудару керек сәттер

(1) Оқушылар арасындағы ынтымақтастыққа үлкен мән беру және сыныптағы оқыту атмосферасын жандандыру

Сыныптағы оқыту атмосферасы туралы мәселенің бірінші орынға қойылуының себебі - оқыту атмосферасы оқытушылық қызметтің негізі ретінде өте маңызды рөл атқарады. Студенттерден сабақтың қалай өтіп жатқанын сұрағанда, олар бірінші кезекте еркін немесе қысымға толы, қызықты немесе қызықсыз өтті деп ойлайды. Себебі эмоционалды жады білім

жадына қарағанда ұзақ сақталады. Сонымен қатар, эмоциялар адамның когнитивті қабілеттеріне белгілі бір әсер етеді, еркін, жанды және жағымды оқыту атмосферасы студенттердің ауызша білім алуына үлкен ықпал етеді. Бір жағынан, бұл студенттерге шиеленісті жеңілдетуге, дабылдарын тастауға және батыл сөйлеуге мүмкіндік береді. Екінші жағынан, бұл студенттердің тілді білуі мен түсінуіне ықпал етеді. Жағымды атмосфера студенттерді бейсаналық түрде оқудан ләззат алуға мәжбүр етеді, өзін-өзі ынталандырады және олардың тілді үйрену әсерін тереңдетеді. Сонымен қатар, оқушылар белгілі бір беделін сақтау үшін түсінгендей кейіп танытпайды. Керісінше, олар мұғалімдермен белсенді қарым-қатынас жасайды және егер олар бір нәрсені түсінбесе, сұрақтар қояды, осылайша тілдік білім туралы түсініктерін тереңдетеді. Мұғалімдердің рөлі сыныптағы оқыту атмосферасын оңтайландыру үшін маңызды. Бұл мұғалімнің өзінен ынта-жігерді, жомарттықты, әзіл-оспақты және тіл мен экспрессияны жұқпалы етуді талап етеді, сонымен қатар мұғалім оқушылардың эмоциясы мен ынтасын ояту үшін қолдан келгеннің бәрін жасауы керек. Ауызша оқытудың мақсаты - оқушылардың ауызша сөйлеу қабілетін дамыту. Сыныптағы оқушылар арасындағы ынтымақтастық пен ұйымдастырушылыққа көбірек көңіл бөліңіз. Мұндағы ынтымақтастық алдымен студенттердің білім деңгейі мен олардың мәдени ортасындағы айырмашылықтарды ескеру болып табылады. Сабаққа дайындық кезінде мұғалімдер оқушыларға қолайлы тақырыптар дайындауы керек. Сөйлеу сабақтарында мұндай проблемалар жиі кездеседі. Мұғалімдер студенттерді белгілі бір тақырыпты талқылау үшін ұйымдастырғысы келеді, бірақ олар мұны істей алмайды. Мұның жасырын себептері бар: студенттердің қытай тілін білу деңгейі шектеулі; немесе студенттер бұл саладағы мазмұнды түсінбейді; немесе мәдени контексте айырмашылықтар бар; немесе олардың бұл тақырыпқа қызығушылығы жоқ және т.б. Бұл сыныпта ауызша оқыту кезінде назар аудару керек заттар. Студенттер үшін жағымды оқу ортасын құру қажет. Сыныптағы жағымды атмосфера оқушыларды қауіпсіздік жағдайынан шығарады, қолайлылық сезімін тудырады және олардың назарын мұғалім мен айналасындағы сыныптастарының көзқарасын анықтауға емес, сабақ мазмұнын қорыту және меңгеру үшін пайдалануға мүмкіндік береді. Осылайша, оқушылардың оқу тиімділігі мен аудиториядағы сабаққа қатысуы айтарлықтай артады. Сыныпта осындай атмосфераны құру іс жүзінде оңай шаруа емес. Оған оқытудың бай тәжірибесі, сыныпта оқытуды басқарудың жоғары қабілеті, әзіл-оспақ сөйлеу стилі, оқушылармен тығыз қарым-қатынас және т.б. қажет.

(2) Сыныпта оқытудың нормативтік және қолайлы тілін ұстаныңыз және оқу мазмұнының практикалық болуына назар аударыңыз

Қытай тілін жақсы білмейтін студенттер үшін мұғалімдер оқыту тілінің нормативтік сипатына назар аударуы керек, осылайша оқушылар өз талаптарын түсіне алады. Оқыту процесінде мұғалімдер әдетте ауызша аударма үшін белгілі бір ана тілін таңдайды, бірақ оқушының ана тілі әртүрлі және ол үйренген шет тілін білу дәрежесі де әртүрлі. Бұл факторлар студенттердің мақсатты тілді меңгеру жылдамдығы мен әсеріне әсер етеді; екінші жағынан, аударма тілі мен ана тілі толық тәуелділікке қол жеткізе алмайды және мұғалімдер белгілі бір салыстырулар мен аудармалар арқылы сабақ бере алады. Дегенмен, оқытудың әсеріне сүйене отырып, студенттерге тағайындалған тілді тікелей және тиімді меңгеруге көмектесу үшін ана тілін пайдалануды азайту керек. Қытай тілін оқыту субъектілерінің көпшілігі ересектер болып табылады және олар ана тілінің толыққанды жүйесін құрғаннан кейін ғана қытай тілін үйрене бастады. Сондықтан бұл факторды оқу кезінде толық ескеру қажет және студенттерге жаңа тілдік дағдыларды қалыптастыру үшін бастапқы сөйлеу дағдыларына негізделген сөйлеу, грамматикалық және сөздік жүйелерінің жиынтығын саналы түрде қалпына келтіруге көмектесу керек. Бұл қадамды сәтті аяқтаудың кілті оқушылардың күшті қызығушылығын қамтамасыз ету болып табылады [6, 98]. Тек оқу кезінде оқу мазмұнының практикалық болуына назар аударыңыз және студенттерге тілді үйреніп қана қоймай, сонымен қатар коммуникативті қажеттіліктерін қанағаттандырып, сондай-ақ олардың оқуға деген ынтасын арттыра алатындай мазмұнды таңдаңыз.

Қорытынды ескертулер

Оқыту-бұл ғылым мен өнер, ол мұғалімдердің сапасы мен талантын көрсетеді. Оқытудың мазмұны бірдей болса да, оқытудың әртүрлі әдістерін қолдану арқылы оқытудың әсері де әр түрлі болуы мүмкін. Оқыту дағдылары сыныптағы оқыту сапасын арттыруда үлкен рөл атқаратынын көруге болады. Қытай тілінен алғашқы сабақтар жайлы және жағымды атмосфера құруға, нақты және табиғи тілдік орта тудыруға, мақсатты ауызша жаттығулар жүргізуге және оқытудың бастапқы кезеңіне үлкен мән беруі керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

[1] Луо Цзэцин. Бастауыш ауызекі Қытай тілін оқыту әдістері Туралы қысқаша пікірталас. – Гуанси: Гуанси білім баспасы, 2009.

[2] Цзян Кексин. Қытай Тілін шет тілі ретінде оқытудың негізгі оқыту принциптері туралы әңгімелестік. // Хэйлунцзян білім беру институтының журналы. 2007.

[3] Ли Ян. Тапсырма сызығын оқыту әдісі және қытай тілін шет тілі ретінде бастапқы ауызша оқыту. // Юньнань педагогикалық университетінің журналы. 2006.

[4] Күн Лайлин. Студенттердің қытай тілінде сөйлеу дағдыларын шет тілі ретінде дамыту бойынша алдын-ала зерттеу. // Юньнань педагогикалық университетінің ғылыми журналы. 2004.

[5] Чен Чаомей. Ауызекі қытай тілін шет тілі ретінде оқыту бойынша алдын ала зерттеу. // Хэйлунцзян білім беру институтының ғылыми журналы. 2003.

[6] Сю Цзилян. Қытай тілін шет тілі ретінде ауызша оқыту туралы жаңа пікірталас. // Әлемдік қытай тілін оқыту. 2002.

A BRIEF DISCUSSION ON THE TEACHING OF ELEMENTARY ORAL ENGLISH IN CHINESE

TSZIN BEILI

Senior Lecturer, Department of Chinese philology, Faculty of Philology, ENU named after L. N. Gumilyov,
Astana, Kazakhstan
email: 7636943@qq.com

Annotation. With the current popularity of Chinese language continuing to heat up and the close ties between China and Kazakhstan in all aspects, Chinese has gradually become a popular trend in Kazakhstan. Among numerous courses on teaching Chinese as a foreign language, spoken Chinese course is directly related to practical communicative skills, thus it's a great concern as to seek appropriate teaching methods to enhance the quality of instruction. This paper analyses some difficulties in the way of preliminary spoken Chinese teaching, elaborates teaching goals and contents, and proposes specific teaching techniques.

Keywords: elementary level, intermediate level, spoken language, vocabulary, learning method.

УДК 372.881.1

СТУДЕНТТЕРГЕ ҚЫТАЙ ТИЛИНДЕГИ ТАТААЛ ЭТИШТЕРДИ ОКУТУП ҮЙРӨТҮҮДӨ ҚЫРГЫЗ ТИЛИ МЕНЕН САЛЫШТЫРУУНУН НЕГИЗДЕРИ

Кенешкызы Айнура¹, Акматова Анара Сыдыковна²

¹ кафедра башчысы, К.Карасаева атындағы Бишкек мамлекеттик университети Кытай тили кафедрасы, Бишкек, Кыргызстан
e-mail: akeneshkyzy@bhu.kg

² ага окуутучу, К.Карасаева атындағы Бишкек мамлекеттик университети,
Бишкек, Кыргызстан
e-mail: asakmatova@bhu.kg

Аннотация. Кытай тилинин грамматикасын, анын ичинде татаал этиштерди кыргыз тилдүү окуучуларга (студенттерге) жеткирүү максатында көпчүлүк учурда салыштыруу ыкмасы колдонулуп келет. Ал үчүн биз эки тилдеги татаал этиштердин окшоштуктарын жана айырмачылыктарын көрсөтүп беребиз.